

ÇİN DEVLET TELEVİZYONUNDA TÜRK İNKILÂBININ TEMSİLİ: “KEMAL İHTİLÂLİ” BELGESELİ ÖRNEĞİ

HÜSEYİN ÇELİK* - ŞEVKET NASİR**

ÖZ

Mustafa Kemal Atatürk'ün istiklâl çabaları ve devrimleri Çin Halk Cumhuriyeti devlet televizyonu olan CCTV'nin hazırladığı “Dünya Tarihi” programının 82. bölümünde bir belgesel ile anlatılmıştır. “Kemal İhtilâli” adı verilen bu belgesel yarım saat sürmektedir. Belgeselde Atatürk'ün yıkılan bir imparatorluktan modern bir ulus devlet oluşturma çabaları bu sistemin gözünden işlenmektedir. Bu makalede CCTV'nin hazırladığı “Kemal İhtilâli” belgeseli Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti'nin dünyadaki etkisi, yansıma ve algılanışı açısından değerlendirilmiştir. Belgeselde kullanılan görüntüler ve dil bu kapsamda ele alınmış ve bu etki ve algılanış biçimleri çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla araştırmada nitel içerik analizi kullanılmıştır. Çin Halkının bilinçlendirilmesi için yapılan bu belgeselde hâlihazırdaki rejimin sağlamaştırılması amaçlanmıştır. “Kemal İhtilâli” belgeselinde amaçla; bağımsızlık, halk hareketi, emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün liderlik anlayışı ile çabaları işlenmiştir. Bu kurtuluş mücadelesi bir başkaldırı olarak nitelendirilmiş ve modern bir ulusun başlangıcı olarak verilmiştir. Belgeselde başkaldırıya liderlik eden Mustafa Kemal Atatürk, büyük bir lider olarak gösterilmiş ve Çin liderleri gibi anlatılarak yüceleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kemal Atatürk, Çin, CCTV, Kemal İhtilâli Belgeseli.

* Doç. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE, huseyincelik@arel.edu.tr
** Dr., Araştırmacı.

THE REPRESENTATION OF TURKISH REVOLUTION IN CHINA CENTRAL TELEVISION (CCTV): A CASE STUDY ON “KEMAL REVOLUTION” DOCUMENTARY

ABSTRACT

Independence and the efforts of Mustafa Kemal Atatürk, the state television CCTV prepared by the revolutions of the People’s Republic of China, “World History” with a documentary television program’s eighty second part are described. “Kemal Revolution”, this documentary takes half an hour. In this documentary, Atatürk’s efforts to turn an empire which was like a demolished building into a modern nation-state, through the eyes of this system are processed. In this paper, prepared by CCTV “Kemal” Revolution “documentary, the effect of Atatürk and the Republic of Turkey in the world, was evaluated in terms of reflection and perception. This documentary images and the language used in this context, impact and perception of these forms have been studied and tried to be solved. For this purpose, qualitative content analyses was used. In this documentary, made in order to raise awareness of the Chinese people against imperialism, aims to reinforce the current regime. For this purpose in the documentary “Kemal Revolution”; Independence, the people’s movement, the struggle for liberation against imperialism and the understanding of Mustafa Kemal Atatürk’s leadership. This struggle for liberation is described as a revolt and is given as the beginning of a modern nation. Mustafa Kemal Atatürk, who led the rebellion in the documentary, has been portrayed as a great leader and has been stigmatized as the Chinese leaders.

Keywords: Mustafa Kemal Atatürk, China, CCTV, Kemal Revolution Documentary.

GİRİŞ

Dünyadaki büyük değişimlerin ve dönüşümlerin yaşandığı 20'nci yüzyıl boyunca büyük liderler ortaya çıkmış, bu liderler şiddet ve karmaşa yüklü süreçlere yön vermiştir. Geçen yüzyılın başlarında yaşanan savaşlar ve sıkıntılar bu duruma zemin hazırlamıştır. İnsanlar liderlerden sıkıntıları için çözümler üretmelerini ve beklentilerini karşılamalarını umut etmişler, bu amaçla liderlerini takip etmişlerdir. Geçen yüzyılın ilk çeyreğinde yaşanan dönüşümler demokratik veya otoriter eğilimli liderlerin iş başına gelmelerine yol açmıştır. Türkiye'nin bu kritik çeyrekte kendine demokratik ve devrimci bir lider olarak Mustafa Kemal Atatürk'ü seçmesi, yok edilmeye direnme, siyasi, ekonomik, sosyal, askeri bakımdan varlığını koruma özlemiyle olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk ise bu beklentileri karşılamak için adım attığı ilk günden itibaren millet egemenliğine dayalı bir rejim kurmak istediğini tüm dünyaya duyurmuştur. Türkiye'nin işgaline Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) üyelerini Ankara'da toplayarak karşı koymuş ve direnişi bu halk örgütü aracılığıyla yönetmiştir. Örgütlü bir halk direnişi karşısında işgalci güçler bozguna uğramışlar ve parçalanan imparatorluktan geriye kalan ülkeyi terk etmişlerdir. Bundan sonra Atatürk'ün yapacağı şeyler, siyasi dönüşümlerden sonra ekonomik, sosyal ve eğitim konusundaki devrimlerini hayata geçirerek kurulan rejimin yerleştirilmesine yöneliktir. Atatürk ve arkadaşlarının bu devrimleri yaptığı o tarihsel dönemde dünyanın pek çok ülkesi Batı emperyalizminin egemenliği altındadır. Atatürk'ün emperyalizme karşı zafere birçok mazlum ülke için umut ışığı olmuş ve bu çabalardan etkilenen, esinlenen ülkeler bağımsızlık ve devrim taleplerinde bulunmaya başlamışlardır. O zamana değin hâkim olan düşünce: Batı emperyalizminin yenilemez olduğu inancıdır. Atatürk'ün milleti bütünleştirme çabaları içinde giriştiği bu savaş, bu inancı yerle bir etmiştir. Batı emperyalizminin Türkiye'de kaybetmesi, Çin gibi ülkeler için bir umut ışığı olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Çin Halk Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını kazanması üzerine Çinli yöneticiler, Türkiye'deki değişimleri ve devrimleri yakından takip etmeye başlamışlar, bunların bir kısmını ülkelerinde uygulama yolunu seçmişlerdir. 1949 yılındaki Mao devrimi sonrasında da bu girişimler devam etmiştir. Örneğin birçok devrimin yapılması konusunda Çin'e öncülük edilmiştir¹.

1 Erdal Aydoğan, “Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihi II”, Atatürk Üniversitesi AOF, Ünite 10, s.: 11, http://www.ataaof.com/ow_userfiles/plugins/forum/attachment_3090_54f43e632f66f_54f43e59449fe_unite10.pdf, 2.9.2016.

21. yüzyıla gelindiğinde Batı'nın aynı siyasi konumunu sürdürdüğü, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) oluşturduğu komünist bloğunun dağılarak buradaki ülkelerin Batı'ya entegre oldukları görülmektedir. Oysa Çin esnek bir ekonomik model kurarak öncelikle ekonomik yönden Batı'ya entegre olmayı sürdürmektedir. Siyasi yönden Çin, Mao devrinde olduğu gibi sıkı olmasa da Komünist idare yapısını muhafaza etmektedir. Çin, iki milyara dayanan nüfusu ve ekonomik gücü ile Dünya'da önemli bir yer edinmiştir. Çin bu denli geniş nüfus yapısıyla dünyanın geri kalanı ile ilgilenmiş ve bu doğrultuda ülkenin resmi televizyon kanalı olan CCTV'de 2008 yılında “*Dünya Tarihi*” adında yüz bölümden oluşan bir dizi belgesel hazırlanmıştır. Bu dizinin seksen ikinci bölümünde Türkiye'ye yer verilmiş ve “Kemal İhtilâli” adı altında otuz dakika süren bir belgesel ile ülkede yaşanan değişim ve dönüşümlerin görselleştirmesi amaçlanmıştır. Bu makalede Çin Halk Cumhuriyeti tarafından Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşunun nasıl görüldüğü ve değerlendirildiği incelenmiştir. Bu amaçla çalışmada nitel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem gereğince belgeselde kullanılan görüntüler ve dil birimleştirilmiş, Mustafa Kemal'in nasıl gösterildiği ve değerlendirildiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu belgesel kapsamında Çin'in Mustafa Kemal'e nasıl baktığı, inkılâplarının dünyadaki etkisinin, yansıma ve algılanış biçimlerinin anlaşılması amaçlanmıştır.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK ÖNDERLİĞİNDE TÜRKİYE'DEKİ DEĞİŞİM VE DÜNYA'DAKİ YANKILARI

Mustafa Kemal ATATÜRK'ün hem almış olduğu eğitim, hem de kendini iyi yetiştirmesi nedeniyle ve o günkü tarihsel koşulların da etkisiyle ön plana çıkmayı başarmıştır. Mustafa Kemal, Osmanlı Devleti'nin yavaş yavaş yok olduğunu önceden görmüş ve kurtuluşun bir halk hareketi ile değil tepeden yapılması gerektiğine inanmıştır. 1918 yılında Avusturya'da iken yazdığı *Karlsbat Günlükleri*'nde “8 Temmuz Cumartesi” tarihli sayfasında fikrini şu şekilde açıklamıştı:

“Dedim ki, ben her vakit söylerim, burada da bu vesile ile arz edeyim benim elime büyük selâhiyet ve kudret geçerse, ben hayat-ı ictimâiyemizde arzu edilen inkılâbı bir anda bir “Coup” ile tatbik edeceğimi zannederim. Zira ben, bazıları gibi efkâr-ı avamı, efkâr-ulemâyı yavaş yavaş benim tasavvuratım derecesinde tasavvur ve tefekkür etmeğe alıştırmak suretiyle bu işin yapılacağını kabul etmiyor ve böyle harekete karşı ruhum isyan ediyor. Neden, ben, bu kadar senelik tahsil-i âli gördükten, hayat-ı mede-

niye ve ictimâiye-yi tetkik ve hürriyeti tezevvuk (zevk almak) için sarf-ı hayat ve evkat ettikten sonra, avam mertebesine ineyim. Onları kendi mertebeme çıkarayım, ben onlar gibi değil. Onlar benim gibi olsunlar. Mama-fih bu meselede şâyân-ı tetkik bazı noktalar var. Bunları iyice takarrür² (düşünüp taşınmadan) ettirmeden işe başlamak hata olur³.”

Aslında Kurtuluş Savaşı kitlesel bir hareket ile başlamış ve savaştan sonra asla popülist olmayan, kitleden bağımsız, zorla bir modernleşme programı uygulanmıştır. Ernesto Laclau, onun popülist bir yol izlememesinin nedenini onun “ulusu” *homojenleştirmesi*”, var olan demokratik talepler arasında eşdeğerlik zincirlerinin kurulması yoluyla değil, otoriter bir dayatmayı seçmesi olarak değerlendirmektedir⁴. Bu nedenle Yeni Türkiye’de devrimleri bir anda, radikal bir biçimde uygulamaya çalışmıştır. Böylece Kurtuluş Savaşı’ndan sonra Türkiye’de büyük değişiklikler yaşanmış, inkilâplar yapılmış ve tüm dünya halklarına bu durum örnek teşkil etmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde yapılan Kurtuluş Savaşı ve ardından Cumhuriyet’in ilan edilmesiyle birlikte yapılan inkilâplar, tüm dünyanın ilgisinin bu bölgeye odaklanmasına neden olmuştur. Kurtuluş Savaşı’ndan önce Anadolu’daki çözüm arayıcı örgütlenmeler pek dikkat çekmiyordu. Mustafa Kemal’in liderliğindeki mücadeleler ve uygulanan stratejilerle tüm dünya buradaki gelişmeleri yakından takip etmeye başlamıştır. TBMM’nin toplanması ve işgal hareketine karşı birlik içinde karşı koyma kararı, işgale karşı bir halk örgütlenmesi ve bunun sonuçları birden bire tüm dünyanın dikkatini çekmiştir. Anadolu hareketine gösterilen yoğun ilgi sonucunda dikkatler Mustafa Kemal Atatürk’ün liderliği üzerinde yoğunlaşmıştır. Çeşitli Batı devletlerinin temsilcileri Ankara’yı ziyaretlerinde Atatürk ile görüşmeler yapmışlar ve onun kişiliğini ve eylemlerini yakından görme fırsatını elde etmişlerdir. Batı, Atatürk’ü ilk kez Çanakkale Savaşları sırasındaki askeri başarıları ile duymuştur. İstanbul’da bulunan işgalci güçlerin Yüksek Komiser Vekili Amiral Richard Webb, 28 Haziran 1919’da, Sir Graham’a “... *Çanakkale Savaşı’nda bir hayli ün yapan Mustafa Kemal, Sadrazam tara-*

2 TDK sözlüğünde “Bir yerde karar kılma, yerleşme ve karar verilme” anlamına gelmektedir. URL: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58b3d877c015a5.52738620,27.2.2017.

3 Afet İnan, *Mustafa Kemal Atatürk’ün Karlsbag Hatıraları*, Yeni Gün Haber Ajansı, İstanbul 1999, s.57.

4 Ernesto Laclau, *Popülist Akıl Üzerine*, çev.: Nur Betül Çelik, Epos, İstanbul 2013, s.233-234.

findan Samsun'a müfettiş olarak gönderildi" şeklinde mesaj çekmiştir⁵. Böylece Batılıların ilk kez Çanakkale'de tanıdığı oldukları Mustafa Kemal ile ilgilenmeye devam ettikleri görülmektedir.

Mustafa Kemal Atatürk, dünyada millî bağımsızlık ve çağdaşlaşma önderi olarak ve emperyalizmle yaptığı mücadeleden sonra dünyada barışı tesis etmek için giriştiği çabalar ile anılmaktadır. Özellikle emperyalizme yaptığı başkaldırı; tüm dünyada esaret halinde yaşayan, sömürülen, bağımlı kılınan toplumları harekete geçirerek bağımsızlık hareketlerine girişmelerine neden olmuştur. Atatürk yaptığı bağımsızlık hareketinin diğer halklar için de ilham kaynağı olacağını 1930'lu yıllarda şu sözlerle dile getirmiştir:

*"Şark'tan doğacak olan güneşe bakınız. Bu gün, günün nasıl ağardığını görüyorsam, uzaktan bütün şark milletlerinin de uyanışlarını öyle görüyorum. İstiklâl ve hürriyetine kavuşacak çok kardeş millet vardır. Onların yeniden doğuşu şüphesiz ki terakkiye ve refaha yönelik olacaktır. Bu milletler bütün güçlüklerle ve bütün manilere rağmen muzaffer olacaklar ve kendilerini bekleyen istikbâle ulaşacaklardır. Müstemlekecilik ve emperyalizm yeryüzünden yok olacak ve yerlerine milletler arasında hiç bir renk, din ve ırk farkı gözetmeyen yeni bir ahenk ve işbirliği çağı hâkim olacaktır"*⁶.

Atatürk'ün eylemlerinin Batı'nın sömürgesi altındaki devletlerin bağımsızlığı için bir ilham kaynağı olması, Uzakdoğu ülkelerini de etkilemiştir. Çin bu ülkelerden birisidir. Çin, nüfusu ve ekonomik gücü nedeniyle tüm dünya için önemli bir ülkedir. Çin'in bağımsızlık çabaları yirminci yüzyılın ilk yarısından itibaren daha fazla hızlanmış ve bu çabalar Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1949 yılında kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

TÜRKİYE'DEKİ DEĞİŞİMİN ÇİN'DEKİ YANSIMALARI

Çin, 20. yüzyılın ilk yarısını Batı emperyalizminden kurtulma hamleleri ile geçirmiş ve neticede bağımsız bir devlet olarak günümüzde dünyada önemli bir dev güç haline gelmiştir. Türkiye'nin bağımsızlığını kazanması ve bu süreçte Atatürk tarafından uygulanan yöntemler diğer sömürülen uluslar içinde yer yer model olarak kullanılmıştır. Türkiye'deki gelişmeleri izleyen

5 Abe Attrep, "A State of Wretchedness and Impotence": A British View of Istanbul and Turkey, 1919". *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 9, No. 1 (Jan., 1978), Cambridge University Press., Londra 1978, s.2.

6 Enver Ziya Karal, *Atatürk'ten Düşünceler*, ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık, Ankara, 1998, s.17-18.

Çin aydınları bunu ülkelerindeki yaşayanlara duyurmuşlardır. Örneğin Pekin Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Dong Cin GUA, “*Kemalist devrim, Türk tarihinde keskin bir dönüm noktası, gerilikten kurtulma ve sürekli bir siyasal istikrar ve ekonomik gelişme atılımı olarak görülmektedir*” demiştir⁷. *Ta Kung Pao* gazetesi, Atatürk’ün ölümü karşısında Çinlilerin büyük bir üzüntü duyduklarını ve bu mateme iştirak ettiklerini yazmış ve devamında; “*Türkiye’den yabancı müstevlileri kovan ve müteakiben ufak bir kin hissi beslemeksizin onlarla en samimi dostluk bağları vücuda getiren odur. Bütün komşu memleketlerle hatta Türkiye’ye karşı kıyam etmiş olan ve ona karşı düşmanlık hisleriyle dolu bulunan milletlerle de dostluk ve ittifak misakları akdeden yine odur.*” şeklinde yazmıştır⁸.

Çin gazeteleri, daha sonra Mustafa Kemal Atatürk’ü kendi liderleri Chiang Kai Chek’i kıyaslayarak onun idealleri arasında benzerlikler olduğunu, her ikisinin de vatanlarını istiladan kurtardıklarını ve asri bir devlet kurduklarını söylemiştir⁹.

Diğer yandan Şanghai’da çıkan *Shung Pao*, *Sing Wen Pao* ve *Sing Min Pao* gazeteleri de Mustafa Kemal Atatürk’ün ölümüne ait yazılar yazmışlar ve onu bütün Asya kıtasının babası olarak vasıflandırmışlardır. Gazetelerde yer alan yazılarda; “*Atatürk, müstevlileri vatanından nasıl bir ruhla ve ne gibi vasıtalarla tart ettiğini bize göstermek suretiyle milli kurtuluşun yolunu bulmuştur... Kardeş milletle beraber büyük şefin ölümüne ağlıyoruz. Fakat onun zihniyetinin kalplerimizde daima canlı kalacağını milli mücadelemiz saatlerinde bize müzahir olacağını düşünüyoruz*” şeklinde yorumlar bulunmaktadır¹⁰.

Mehmet Temel, “*Atatürk Devrimlerinin Çin Aydınlarınca Algılanışı ve XX. Yüzyılın İlk Yarısındaki Türkiye-Çin İlişkilerine Yansıması*” isimli makalesinde Çin’in Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasının ardından bu yeni ülkeye bakışının değiştiğini, ulusal bağımsızlık hareketi ve ardından gelen devrimlerin Çinli birçok aydın ve devlet adamını etkilediğini söylemektedir¹¹.

7 <http://www.trt.net.tr/international/newsDetail.aspx?HaberKodu=0aae4703-2261-44f9-92ea-10c6fa72b78d>, Erişim Tarihi 22.07.2011.

8 Nurcan Toksoy, “Atatürk’ün Vefatının Balkanlar ve Ortadoğu Basınındaki Etkilerinin Türkiye’deki Akisleri”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C 6, S 2, (2005). s.207., <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/viewFile/360/354> Erişim Tarihi:22.07.2011.

9 A.g.e., s.207.

10 A.g.e., s.208.

11 Mehmet Temel, “Atatürk Devrimlerinin Çin Aydınlarınca Algılanışı ve XX. Yüzyılın İlk

Çin, Osmanlı İmparatorluğu'nun kendi sınırlarındaki Türk kökenli vatandaşları nedeniyle iç işlerine karıştığını iddia ediyordu. Bu nedenle Çin ile Osmanlı devrinde sağlıklı bir ilişki kurulamamıştır. Çinli aydınlar, Çin'de emperyalist devletlerin yaptığı uygulamaların Osmanlı İmparatorluğu'nda da aynı şekilde cereyan ettiğini ve Türk bağımsızlık mücadelesi sayesinde bütün bunlardan kurtulduğunu ifade etmektedirler¹².

Çinli aydınların Türk devrimleri hakkındaki düşünceleri şunlardır:

“Türk devrimleri ile çeşitli dinlere sahip kişilerle ilgili sınıf farklarının ortadan kalktığı, azınlıkların korunması sınıf farkının ortadan kaldırılmasıyla birlikte giderildiği, ülkede vicdan hürriyeti sağlanarak eğitim ve öğretim konularının dinden ayrıldığı ifade edilmiştir. Çin aydınları Türkiye ve Çin'i Batılılar tarafından Yakın ve Uzak Doğunun Hasta Adamları olarak nitelendirdiklerini, Türkiye'nin 1924 ihtilâliyle Uzak Doğunun hasta adamını çok geride bırakarak büyük devlet ile eşit hale geldiğini ve Çin'in de böyle davranması gerektiğini vurgulamaktadırlar¹³.”

Çin aydınının Mustafa Kemal Atatürk ve Türk devrimleri ile ilgili olumlu izlenimleri ülkenin dış politikasına da yansımıştır. Yıllarca Çin devleti, Çin'deki Osmanlı uyrukluların hukukunu korumak için Osmanlı Devleti ile beyanname imzalama teklifini kabul etmemiştir. Çin, 1925 yılından itibaren Türkiye Cumhuriyeti ile Dostluk ve Ticaret Antlaşması imzalayabilmek için diplomatik girişimlerde bulunmuştur. Uzun görüşmelerden sonra anlaşma ancak 1934 yılında yürürlüğe girebilmiştir. Bu antlaşma ile birlikte karşılıklı olarak büyükelçilikler tesis edilmiş ve doğrudan ilişkiler başlamıştır¹⁴.

Çinliler genelde Mustafa Kemal Atatürk'ü, Çinli lider Sun Yatsen'e benzetmektedirler. Sun, 1911 tarihinde silahlı ayaklanmayla Mançu Hanedanlığını ortadan kaldırarak *“Zhonghua Minguo”* yani *“Çin Cumhuriyeti”*ni ilan eden Çin'in ilk cumhurbaşkanıdır¹⁵ Mustafa Kemal Atatürk ise Osmanlı İmparatorluğu tarafından yetiştirilmiş yetenekli bir subay ve usta diplomattır.

Yarınsındaki Türkiye-Çin İlişkilerine Yansıması”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi* S 21 Bahar, 2007, Konya, s.108, URL: <http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/pdfdergi/s21/temel.pdf>, Erişim Tarihi 22.04.2011.

12 A.g.e., s.109.

13 A.g.e., s.111-112.

14 A.g.e., s.113-115.

15 Yang Kui Song, *Çin Milliyetçi Parti Tarihi: Milliyetçi Partinin Komünistlerle Olan İşbirliği ve Mücadelesi*, Bei, 2008, Pekin, s.3.

Çinlilerin Mustafa Kemal Atatürk’ü neden Sun Yatsen’e benzettikleri sorusuna yanıt aramak için Sun’un kim olduğuna bakmakta yarar vardır.

Sun Yatsen, 12 Kasım 1866 tarihinde Mançu İmparatorluğuna (Çin) bağlı Guang Dong Eyaletinin günümüzdeki adı Zhong Shan olan şehrinde dünyaya gelmiştir. 12 Mart 1925’te Bei Jing’de (Pekin) hasta yatağında 59 yaşında vefat etmiştir. Sun, 1905’te Mançu hükümlerine karşı Tong Meng Hui (İttifak Cemiyeti)’i kurmuştur. Devrim hazırlıkları olgunlaştıktan sonra 9 Ekim 1911 ile 13 Şubat 1912 tarihleri arasında hanedana karşı ihtilâl gerçekleştirmiştir. Bu genel silahlı ayaklanma, tarih sayfalarına “*Şin Hai İhtilâli*” olarak geçmiştir. Sun Yatsen ve destekçileri, bu ihtilâl ile birlikte günümüz Çin Halk Cumhuriyeti topraklarında toplam 268 yıl hüküm süren Çing hanedanlığını yıkmayı başarmışlardır. İhtilal sonrası Sun Yatsen, Çin Cumhuriyeti’nin geçici cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturmuştur. Sun Yatsen, 1905 ile 1911 tarihleri arasında Çing hükümetine karşı ayaklanan toplam 10 silahlı mücadeleye liderlik etmiştir Çinliler, Mançu Hanedanlığı’nı yıkarak Çin Cumhuriyeti’ni kuran Sun Yatsen ile Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ü her iki ülkenin manevi lideri ve “devlet atası” olarak kabul etmektedir¹⁶.

Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili yorumlarda şu konulara değinilmektedir:

“Devlet Atası” Kemal, Asya kıtasındaki fakirlik ve zayıflığı görerek Avrupa’nın siyasi düzenini örnek alarak Avrupa ile entegre olduğunda gelecek Türkiye’nin güçlü bir ülke konumuna geleceğinin farkına vardı. Böylece Avrupa yasalarını alarak kapitalist demokratik cumhuriyeti kurdu.”

“İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa ve Amerika’yı tamamen örnek alarak (din dışındaki, Türkiye bir İslam ülkesidir) günümüz İslam ülkeleri içinde en güçlü konuma geçti.”

“Türkiye’nin Avrupalı ya da Asyalı olup olmadığı tartışmasında yine Atatürk’ün belirleyici rol oynadığını görmekteyiz. Çin halkına göre Türkiye Cumhuriyeti devletinin bugünkü güçlü konuma gelmesinin temel adımları Atatürk’ün ön görüşlerine bağlıdır¹⁷.”

Çin okullarındaki ders kitaplarında, dünya tarihi ile ilgili kitapların bazı bölümlerinde ve makalelerde Türkiye Cumhuriyeti ve Mustafa Kemal

16 A.g.e., s.3.

17 <http://wenwen.sogou.com/z/q286054558.htm?w=%CD%C1%B6%FA%C6??%B6%FB%B8%EF%C3%FC&spi=2&sr=2&w8=????????&qf=20&rn=118&q=4>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

Atatürk'ten önem ve saygıyla söz edilmektedir. Bunun dışında Çin devleti tarafından tesis edilmiş “Google” ile benzerlik gösteren ve Çinlilerin “Google”u olarak adlandırılan “baidu.com”¹⁸ adındaki bilgi arama sitesinde sadece “Kemal İnkılâpları” kavramıyla Türkiye Cumhuriyeti ve Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili toplam 271.000 adet bilgi elde etmek mümkün olmaktadır¹⁹. Ancak bu bilgiler teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkmış olumlu bir gelişmedir. Çin hükümeti, halkın internette bilgi erişimine sınırlı ölçüde izin vermiş olsa da, bu tür tarihi bilgilere erişmek mümkün hale gelmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan Türk kökenli Uygurlar, Çin ile Türkiye arasındaki ilişkilerde devamlı olarak gündeme getirilmiştir. Çin Devleti Türkiye'nin Osmanlı devrinde olduğu gibi yeniden bu halkla ilgilendiğini ve iç işlerine karışıldığını savunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllardan itibaren Çin'de yaşayan Türk kökenli insanların eğitim ve öğretim sorunları ile ilgilenmiş ve bu doğrultuda bölgeye kitaplar göndermiştir. Çin'de 1949 yılında yaşanan komünist ihtilâl ve Mao'nun lider olması sonucu, ilişkiler belli düzeyde gelişmeye devam etmiştir. Çin'in günümüzde dev bir ülke haline gelmesinde Türk millî mücadelesinin etkisi göz ardı edilmemelidir. Bu durum Çinli aydınların yukarıda belirtilen değerlendirmelerinde görülmektedir. Çin, kendi devletinin meydana gelmesine neden olan faktörleri devamlı irdelemektedir. Bu doğrultuda yayımlar ve yayınlar yapmaktadır. Bu nedenle Çin devlet televizyonunun yaptığı “Kemal İhtilâli” belgeseli bu kapsamda bir olgu olarak değerlendirilmekte ve önemli bir örnek oluşturmaktadır.

KEMAL İHTİLÂLİ BELGESELİ VE 21'İNCİ YÜZYILDA ÇİN'İN MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'E BAKIŞI

Tek parti rejimiyle yönetilmekte olan Çin Halk Cumhuriyeti'nde (ÇHC) halkın birlik beraberliğini tesis etmek ve Batı emperyalizmine karşı ortak bilinç oluşturmak amacıyla kültürel iklim²⁰ ağırlıklı çalışmalar yapılmaktadır.

18 <http://www.baidu.com>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

19 http://www.baidu.com/s?wd=%BF%AD%C4%A9%B6%FB%D6%F7%D2%E5&rsp=1&oq=%D1%C5%B2%FD%BF%AD%C4%A9%B6%FB&f=1&rsv_ers=xn1 , s. 1. Erişim Tarihi:22.10.2016.

20 Çin Halk Cumhuriyeti'nde bu kültürel iklim “Kültür Devrimi” ile oluşturulmaya başlanmıştır. “Kültür Devrimi, Batı burjuvazisinin tesirinden kaynaklanan ‘kültürel dejenerasyona’ son verilmesi kadar, komünist devrimi yozlaştırıcı olduğu ileri sürülen kadim Çin geleneklerine ve dini yapılanmalara, yani geniş anlamıyla Çin'in geleneksel toplumsal kültürüne karşı da işletilerek, Maocu komünist ideolojiyi yeniden yapılandırma anlamı taşıyordu.” Mehmet Özay, Çin Kültür Devrimi'yle Hesaplaşamıyor, <http://aa.com.tr/tr/analiz-haber/cin-kultur-devrimiyle-hesaplasamiyor/573140>, Erişim Tarihi: 3.3.2017.

Hızla gelişen iletişim teknolojileri ve televizyonun bu gelişmeler sonucu halkın neredeyse tamamına ulaşması ÇHC yöneticilerinin özellikle televizyondan daha fazla istifade etme kararı vermelerine neden olmuştur. ÇHC resmi televizyon şebekesi olan CCTV²¹’de kültürel ve tarihsel programlar yapılmak suretiyle bu programların geniş kitleler tarafından izlenmesi sağlanmaktadır. Bu doğrultuda yüz bölümlük belgesel paketi olarak hazırlanan “*Dünya Tarihi*” belgesel programında dünyadaki kültürel ve tarihsel olaylar konu olarak seçilmiştir. Bu belgesel 2008 tarihinde yapılmış ve yayınlanmıştır. Bu belgesel programının ulusal çapta izlenmesi amaçlanmıştır. Bunun nedeni; hem halkı bilgilendirmek, hem de mevcut siyasal düzeni pekiştirmek ve sağlamlaştırmaktır. Bu belgesel programının her bölümünde Çin halkının geçirdiği siyasal deneyimlerine göndermelerde bulunmaktadır. ÇHC’nin dünya tarihindeki yeri ve önemi geniş halk yığınlarına iletilerek resmi ideolojinin yeniden üretilmesi, gücünü aldığı kaynakların çoğaltılması sağlanmaktadır. Bu dizinin Çin’in siyasal ve ekonomik olarak dünyaya açılması döneminde yapıldığı dikkat çekmektedir. Amaç: Çin devletinin kendi halkına dünya tarihindeki önemli dönemleri kendi ideolojisi doğrultusunda vererek rejimin propagandasını yapmaktır. Böylece Çin Halkı bu belgesel dizisiyle dünyadaki siyasal yapının nasıl oluştuğunu rejim penceresinden öğrenecektir.

“*Dünya Tarihi*” programının 82. bölümünde “*Kemal İhtilâli*” adıyla yayınlanan belgeselde ÇHC resmi ideolojisinin bakış açısıyla oluşturulmuş bir anlatım dili egemendir. Otuz dakika süren bu belgeselin ÇHC tarafından Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulma evrelerinin gösterilmesi ve Mustafa Kemal’in emperyalizme karşı başkaldıran bir lider olarak konumlandırılması önemli bir çalışma olarak değerlendirilmektedir.

Bu belgesel nitel içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Niteliksel içerik analizi tasarımında belirlenen kavramlara ve içerikle ilgili bilinmek istenilenlere uygun olarak veri toplama birimi veya birimleri belirlenmektedir²². Belirlenen bu birimler aracılığıyla analiz yapılmıştır. Yapılan birimleştirmele göre metin çözümlenmiştir. Birimleştirmelerde kullanılan kavramlar: “*Za-*

21 Çin Merkezi Televizyonu (Chinese Central Television-CCTV) ülkenin merkezi devlet televizyon yayın kuruluşudur ve ulusal düzeyde yayın yapan tek devlet kuruluşudur. Leyla Budak ve İlker Erdoğan, **1990 Sonrası Çin Halk Cumhuriyeti’nde Kitle İletişim Sistemi ve Temel Sorunlar**, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:5 S 9 Bahar 2006/1 s.109-123, <http://www.ticaret.edu.tr/uploads/yayin/dergis09.htm>, Erişim Tarihi: 3.3.2017.

22 İrfan Erdoğan, **Pozitivist Metodoloji ve Ötesi**, Erk, Ankara, 2012, s.117-118. Erişim Tarihi: 3.3.2017.

yıflatılmış Dev Bir Ülke”, “Bağımsızlık”, Halk Hareketi”, “Emperyalizm”, “Emperyalizme Karşı Kurtuluş Mücadelesi” ve “Liderlik”tir.

Belgesel şu cümlelerle başlamaktadır:

“Kuzey Asya ve Kuzey Afrika bölgelerinde kendine bağlı büyük topraklara sahip olmuş olsa da aslında “kâğıttan kaplan” ve “ayağı çamura saplanmış bir dev”den başka bir şey değildi. Kırım Savaşı’ndan sonra yabancı güçler adım adım imparatorluğun içlerine kadar sızmaya başladı. 70’li yılların sonunda imparatorluğun çevresindeki sınır bölgeleri silahlı olarak işgal edilmeye başlandı. Osmanlı İmparatorluğu rakip güçlerin çekişme hedefine dönüştü. İmparatorluk sınırları içerisinde ezilen halkın, kurtuluşa yönelik direnişe olan inancı gittikçe zayıflamaya başladı. Birinci Dünya Savaşı’nın bitiminde Osmanlı İmparatorluğu sadece adı kalan, sınırları ise Türklerin (TU ER Çİ REN) yaşadığı Anadolu ve Doğu Trakya bölgesinden ibaret bir küçük devlet olarak kalmıştı²³.”

Bu şekilde başlayan belgeselde Osmanlı İmparatorluğu, zayıflamış bir ülke, “ayağı çamura saplanmış bir dev” olarak nitelendirilmiştir.

“Kemal İhtilâli” belgeselinde Türkiye’nin bağımsızlık mücadelesini gösteren siyah beyaz orijinal görüntüler kullanılmıştır. Belgeselde günümüzdeki Türkiye’nin görüntüleri renkli olarak verilmiştir. İki görüntü iç içe kullanılarak tarihsel karşılaştırmalar yapılmıştır. Belgeselde “halk hareketi”, “emperyalizme karşı mücadele” kavramları sık sık dile getirilmiştir. “Emperyalist Batı devletlerinin işgal hareketi” üzerinde yoğunlukla durulmakta ve böylelikle emperyalizmin amaçları izleyicilere gösterilmektedir. Anadolu toprakları “rakip güçlerin çekişme hedefine dönüştü” denilerek emperyalist güçlerin niyetleri, çalışmaları ve yöntemleri ortaya konulmaktadır. Yine bu güçler için “savaşta Osmanlı İmparatorluğunu parçalamaya yönelik gizli anlaşmalar hayata geçirmeye başladılar” sözlerinde de bu sonucu çıkarmak mümkündür²⁴. Belgeselde Mondros Mütarekesi’nden aşağılayıcı bir anlaşma olarak söz edilmekte ve bu şekilde Batı işgalci güçleri eleştirilmektedir. Anadolu’da işgal hareketine karşı direnişin başladığı şu şekilde ifade edilmiştir: “Tüm milliyetin hayatta kalma mücadelesi vermekte olduğu şu kritik dakikalarda Türkiye’nin

23 **Kemal’s Revolution**, CCTV, <https://www.youtube.com/watch?v=zo6lVZwL33U>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

24 **Kemal’s Revolution**, CCTV, <https://www.youtube.com/watch?v=zo6lVZwL33U>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

her yerindeki asker, devlet memurları, bilim adamları ve işadamları peş peşe hak hukuku koruma dernekleri kurarak ulusal kurtuluş için vatansever devrim hareketlerini her yere yaymaya başladı²⁵.”

Mustafa Kemal Atatürk bu belgeselde büyük bir lider olarak gösterilmektedir. Atatürk’ün Türkiye’ye bağımsızlık savaşı kazandırması ve ardından modern bir ülkeye dönüştürmesi nedeniyle yapmış olduğu eyleme “*Kemal İhtilâli*” adı verilmektedir. “*Atatürk’ün (Batılı emperyal) güçlere karşı vatani korumak ve Milli Mücadele’yi yürütmek için*” girdiği çabalar yüceltilmektedir. Bu nedenle Atatürk “*milli kahraman*”, “*ulu vatansever*” olarak nitelendirilmektedir. Bu yönüyle Atatürk, ÇHC’ni kuran başta Mao olmak üzere diğer Çin liderleri gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Atatürk’ün “*esaret demek ölüm demektir*” sözü dile getirilmekte ve O’nun “*yabancıların kibirli ve küstah tavırlarına karşı direndiği*”nin altı çizilmektedir. Mustafa Kemal’in “*Mondros Ateşkes Antlaşması*” gibi aşağılayıcı antlaşmaya karşı çıktığı belirtilmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Mustafa Kemal adına Sovyetler Birliği lideri Lenin’e mektup göndermesi ve ardından yapılan dostluk anlaşmasından bahsedilmektedir. Burada emperyalizme karşı oluşan sosyalist oluşumlarla yapılan bu anlaşmanın önemi vurgulanmaktadır²⁶.

Mustafa Kemal’in halkı harekete geçirerek Sultan hükümetinin kışkırttığı silahlı isyana ve yabancı tecavüzlere karşı mücadelesine devam ettiği anlatılmaktadır. Bu mücadeleyi yapmak için insan kaynaklarını önceden fark ettiği belgeselde şu şekilde ifade edilmektedir: “*Kemal yol boyunca Anadolu’nun çeşitli bölgelerinde tecavüzcü güçlere karşı vatani korumak ve milli bağımsızlık mücadelesi yürütmek için silahlanmış başıboş ve bağımsız insan topluluklarını gördü. Ülkeyi kurtarmak için güç kaynağını çok net fark etmiş oldu. Bu durum onun ülkeyi yabancı güçlerden kurtarma inancını güçlendirdi.*”

Osmanlı Devleti’nden dağılmış askerleri ve düzensiz silahlı halk örgütlerini bir araya getirerek “*yeni bir cengaver*” ordu kurduğu belirtilmektedir. Bu ordu ile Mustafa Kemal’in neler yaptıkları aşağıdaki gibi anlatılmaktadır:

“Türkiye mili kurtuluş hareketinin gelişmesiyle, özellikle meclisin kararı işgalci ittifak devletlerinde nefret ve korku oluşturdurdu. 16 Mart 1920 tarihinde İngiliz kuvvetleri İstanbul’u işgal ederek meclisi dağıttı. Vatansever milletve-

25 **Kemal’s Revolution**, CCTV, <https://www.youtube.com/watch?v=zo6lVZwL33U>., Erişim Tarihi: 22.10.2016.

26 **Kemal’s Revolution**, CCTV, <https://www.youtube.com/watch?v=zo6lVZwL33U>., Erişim Tarihi: 22.10.2016.

killerini tutukladı ve sürgün ettirdi. Sultan hükümeti düşmanla gizli işbirliği yaparak aynı yılın nisan ayında Milli Mücadele hareketini yasadışı hareket olarak ilan etti. Yabancıların kibirli ve küstah tavırlarına karşı temsilciler komitesi Anadolu'daki İngiliz yetkililer ve askerlerin gözaltına alınması emrini verdi. Ardından geniş yetkili yeni bir meclis oluşturmak için çağrı yapıldı. Birçok vatansever düşman işgali altındaki İstanbul'dan Ankara'ya doğru yola çıktı²⁷. ”

Mustafa Kemal'in çabalarıyla Yunan ordusunun durdurulduğunu ve böylece uluslararası platformlarda çeşitli ülkelerden sempati ve yardım aradığının altı çizilmektedir. İtilaf Devletlerinin iç sürtüşmelerinden yararlanarak Fransa ve İtalya ile anlaşmalar yaptığını ve Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) hükümetinin tanınmasının sağlandığı vurgulanmaktadır. Bu husus belgeselde şu şekilde yer almaktadır:

“Yeni kurulan Türkiye Ordusu 1921'in başlarında Yunanlılar tarafından düzenlenen askeri taarruzu geri püskürttü. Aynı yılın 8. ve 9. aylarında Yunan ordusunun Ankara'yı alma hayalleri yenilgiyle sonuçlandı. Aynı zamanda Kemal aktif halde, uluslararası platformlarda çeşitli ülkelerden sempati ve yardım aradı. Ankara ve Moskova arasında dostluk anlaşmalarını sağlayarak, İtilaf devletleri arasındaki çeşitli iç sürtüşmelerden yararlanarak Fransa ve İtalya ile Ankara arasında sözleşmeler düzenleyerek Milliyetçileri tanınmasını sağladı. Bundan sonra İngiliz Devletini izole ederek kukla Yunan hükümetine karşı bağımsızlık savaşının başarıya ulaşması için elverişli bir ortam yarattı²⁸. ”

1921 yılının temmuz ayında Yunanlıların İngiliz desteğiyle atağa geçtiklerini ve Ankara'ya kadar yaklaştıklarını, Mustafa Kemal'in “*Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır, o sath bütün vatanıdır, Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz*” sözleriyle ordunun başına geçerek Yunan ordusunu bozguna uğrattığı belirtilmektedir. Ardından büyük taarruz başlatılarak Yunan ordusunu İzmir'e kadar sürdüğünü ve ateşkes anlaşması yaparak toprak bütünlüğü talebini gerçekleştirdiğini dile getirmektedir.

Belgesel sonunda Türk halkının kahramanca yaptığı bir mücadele sonucunda işgal güçlerini dize getirmeyi başardığı anlatılmaktadır.

27 **Kemal's Revolution**, CCTV, <https://www.youtube.com/watch?v=zo6lVZwL33U>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

28 **Kemal's Revolution**, CCTV, <https://www.youtube.com/watch?v=zo6lVZwL33U>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

Artık Türkiye’yi iki görevin beklediği ve bunlardan birincisinin barış anlaşmasının imzalanması, ikincisinin ise “*bir burjuva devleti kurmak*” olduğu söylenmektedir.

Toplumbilimler Enstitüsü’den Dünya Tarihi Araştırmacısı Zhang Shao-hua belgeselde birkaç dakika süreyle konuk olmuştur. Zhang, halifelik ve saltanatın aynı kişide toplanmasının yeni cumhuriyette reform hareketlerini engellediğini ifade etmiştir. Lozan Anlaşması’ndan önce İtilaf Devletleri’nin hem Ankara hükümetine hem de İstanbul hükümetine temsilci göndermeleri isteği üzerine, çift başlılığı kaldırmak için Mustafa Kemal’in saltanatı kaldırdığını söylemiştir.

Belgeselin sonuna doğru, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulma fikrinin TBMM’de ele alındığı belirtilmiştir. Yasama ve yürütme yetkilerinin TBMM’de toplandığı ve Atatürk’ün TBMM’deki muhaliflerle mücadele ederek sultan düzenini kaldırdığı vurgulanmıştır. Böylece meclisin “*600 yıllık Osmanlı padişahlığı feodal düzenini sonlandırma kararı aldıkları*” ifade edilmiştir.

SONUÇ

Tarihte ülkelerin bağımsızlık hareketleri kitle iletişim araçlarında gösterilmekte ve bu şekilde ülke halklarının rejime bağlılıklarının pekiştirilmesi hedeflenmektedir. Birçok devletin bağımsızlık çabaları kitle iletişim araçlarında yüceltilerek gösterilmekte ve hâlihazırdaki rejimin sağlamlaştırılarak devam etmesi amaçlanmaktadır. Örneğin Amerikan Bağımsızlık Hareketi'ni ele alan birçok film ve belgesel yapılmıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti aynı düşünceyle çeşitli kültürel ürünler üretmiştir. Bu devletin son yıllardaki temel politikası dışa açılmadır. Siyasi yönden kendine has sosyalist bir rejimle yönetilen ülke, aynı zamanda kapitalist bir üretim tarzını benimsemiştir. Ülkede yaşayan yaklaşık 1,5 milyar insanın ekonomik yönden sisteme kazandırılması için geniş çapta eğitim programları hazırlanmıştır. Bu eğitim programları Çin halkının dünyayı tanınması ve bilgilendirilmesi amacıyla taşınmaktadır. Bu düşüncelerle birlikte rejimin yerleşmesi, pekiştirilmesi ve devam etmesi amacıyla çeşitli televizyon yapımları üretilmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin resmi televizyonu olan CCTV'de "*Dünya Tarihi*" adında yüz bölümden oluşan ve dünya tarihinin önemli dönemlerini yansıtan bir dizi belgesel yayınlanmıştır. Bu belgesellerde dünya tarihindeki önemli dönemler ele alınmış ve bu dönemler rejimin propaganda aracı olarak yapılandırılmıştır. Bu serinin 82. bölümünde "*Kemal İhtilâli*" adıyla ve otuz dakika süren belgesel yapılmış ve burada Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlık çabaları ve kuruluşu üzerinde durulmuştur. Bu belgeselin "*Kemal İhtilâli*" adıyla verilmesi Atatürk'ün emperyalizmle mücadelesinin bir ihtilâl olduğunu ve Mustafa Kemal Atatürk'ün bu çabalarının Çin Halk Cumhuriyeti rejimi tarafından takdir edildiğini ortaya koymaktadır.

"*Kemal İhtilâli*" belgeselinde; zayıflatılmış dev bir ülke, bağımsızlık, halk hareketi, emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesi kavramları ve Mustafa Kemal Atatürk'ün liderlik anlayışı ile çabaları işlenmiştir. Belgesel, zayıflatılmış dev bir ülkenin tasviriyle başlamaktadır. Bu şekilde emperyalizmin bir ülkeyi nasıl yok ettiği açıklanmıştır. Belgesel içerisinde geçen bağımsızlık çabaları, emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesi olarak nitelendirilmiştir. Emperyalizm kavramı belgeselde yoğun bir şekilde işlenmiş ve komünist bir rejimle yönetilen Çin Halk Cumhuriyeti'nin bu şekilde emperyalizm karşıtı konumu dile getirilmiştir. Kurtuluş mücadelesi bir başkaldırı olarak nitelendirilmiş ve modern bir ulusun başlangıcı olarak verilmiştir. Belgeselde başkal-

dırıya liderlik eden Mustafa Kemal Atatürk, büyük bir lider olarak gösterilmiş ve Çin liderleri gibi anlatılarak devlet atası olarak yüceltilmiştir. Bu belgeselde Atatürk'ün sıfırdan bir ordu yarattığı vurgulanmaktadır. Atatürk'ün bunun yanında diplomatik girişimlerde bulunarak mücadeleyi kazandığı, ardından modern Türkiye'yi kurduğu ve ülkede inkılâplar yaptığı ifade edilmektedir.

Bu belgeselin milliyetçiliğin Çin milletine aşılması amacıyla hazırlandığı değerlendirilmektedir. Böylece Mustafa Kemal Atatürk'ün tüm çabalarının Çin Halk Cumhuriyeti'nin bağımsızlık hareketlerine ve emperyalizmle mücadelesine benzediği mesajı Çin Halkına verilmek istenmiştir. Ayrıca, Atatürk'ün adının bu belgeselde “*Kemal İhtilâli*” adıyla yüceleştirilmesi, Çin Halk Cumhuriyeti tarafından Mustafa Kemal Atatürk'ün batı emperyalizmine karşı çıkışının takdir edildiğini ve modern bir devlet kurma konusunda çabalarının örnek alındığını göstermektedir. Bu belgesel aracılığı ile Çin Halk Cumhuriyeti'nde günümüzde hâkim olan siyasal rejim, emperyalizme karşıt bir rejim olarak konumlandırılmakta ve yüceleştirilmektedir.

KAYNAKÇA

Attrep, Abe “A State of Wretchedness and Impotence’: A British View of Istanbul and Turkey, 1919”, **International Journal of Middle East Studies**, Vol. 9, No. 1 (Jan., 1978), Chong Cing Eğitim Enstitüsü Tarih Fakültesi, Londra 1978.

Aydoğan, Erdal, **Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi II**, Atatürk Üniversitesi AOF, Ünite 10, Erzurum, 2010.

Budak, Leyla ve İlker, Erdoğan, “1990 Sonrası Çin Halk Cumhuriyeti’nde Kitle İletişim Sistemi ve Temel Sorunlar”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** Yıl:5 S 9, Bahar 2006/1 s.109-123, <http://www.ticaret.edu.tr/uploads/yayin/dergis09.htm>, Erişim Tarihi: 03.3.2017.

Erdoğan, İrfan, **Pozitivist Metodoloji ve Ötesi**, Erk, Ankara, 2012.

İnan, Afet, **Mustafa Kemal Atatürk’ün Karlsbag Hatıraları**, Yeni Gün Haber Ajansı, İstanbul 1999.

Karal, Enver Ziya, **Atatürk’ten Düşünceler**, ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık, Ankara 1998.

Kemal’s Revolution, CCTV, <https://www.youtube.com/watch?v=zo6IVZwL33U>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

Laclau, Ernesto, **Popülist Akıl Üzerine**, çev.: Nur Betül Çelik, Epos, İstanbul, 2013.

Özay, Mehmet, “Çin Kültür Devrimi’yle Hesaplaşamıyor”, <http://aa.com.tr/tr/analiz-haber/cin-kultur-devrimiyle-hesaplasamiyor/573140>, Erişim Tarihi: 01.03.2017.

Song Yang, Kui, **Çin Milliyetçi Parti Tarihi: Milliyetçi Partinin Komünistlerle Olan İşbirliği ve Mücadelesi**, Sosyal Bilimler Akademik Edebi Eserler Yayınları (SSAP), Bei Jing 2008.

ShiYue, Zhang , 张世均 **Türkiyeli Din Adamlarının Kemal Devrimine Olan Katkısı**, Bei Jing: Chong Cing Eğitim Enstitüsü Tarih Fakültesi, Bei Jing, 2003.

Temel, Mehmet, “Atatürk Devrimlerinin Çin Aydınlarınca Algılanışı ve XX. Yüzyılın İlk Yarısındaki Türkiye-Çin İlişkilerine Yansıması”. **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, S 21 Konya, 2007.

Toksoy, Nurcan, “Atatürk’ün Vefatının Balkanlar ve Ortadoğu Basınındaki Etkilerinin Türkiye’deki Akisleri”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C 6 S: 2 (2005).s. 207,, <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/viewFile/360/354>, Erişim Tarihi:22.07.2011.

<http://wenwen.sogou.com/z/q286054558.htm?w=%CD%C1%B6%FA%C6%B6%FB%B8%EF%C3%FC&spi=2&sr=2&w8=???????&qf=20&rn=118&q=4>, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

http://www.baidu.com/s?wd=%BF%AD%C4%A9%B6%FB%D6%F7%D2%E5&rsp=1&oq=%D1%C5%B2%FD%BF%AD%C4%A9%B6%FB&f=1&rsv_ers=xn1 , s. 1. Erişim Tarihi:22.10.2016.

